

VODIČ

za provođenje participativnih radionica na temu energetske
obnove, zelene infrastrukture i zelene gradnje za predstavnike
jedinica lokalne samouprave

1. UVOD	2
1.1. Svrha i cilj Vodiča	2
1.2. Namjena i način korištenja Vodiča	4
1.3. Kako koristiti ovaj Vodič	5
1.4. Koristi od Vodiča	6
1.5. Sadržaj Vodiča	6
2. OSNOVE PARTICIPATIVNOG PRISTUPA	7
2.1. Zašto uključiti građane u zelenu tranziciju?	7
2.2. Bihevioralni pristup: razumijevanje ponašanja za bolje politike	8
2.3. Najčešći izazovi u participaciji građana JLS	8
2.4. Uloga jedinice lokalne samouprave (JLS) kao aktivnog facilitatora	9
2.5. Primjena Programa u pripremi radionica	9
2.6. Identifikacija izazova	10
3. ORGANIZACIJA PARTICIPATIVNIH RADIONICA	11
3.1. FAZA 1: Priprema	11
3.1.1. Definiranje participativnih radionice	11
3.1.2. Odabir metoda i formata	11
3.1.3. Organizacijska i logistička priprema	15
3.2. FAZA 2: Provedba	15
3.2.1. Uvodno obraćanje i predstavljanje cilja radionice	15
3.2.2. Plan provedbe radionice	16
3.2.3. Grupni rad prema odabranoj metodi	16
3.3. FAZA 3: Evaluacije i izvještavanje	18
3.3.1. Prikupljanje povratnih informacija i prioriteta	18
3.3.2. Interna i eksterna evaluacija	18
3.3.3. Izrada izvještaja za daljnju upotrebu u planiranju i donošenju odluka	20
4. ZAKLJUČAK	21

1. UVOD

1.1. Svrha i cilj Vodiča

Vodič je razvijen kako bi služio kao praktični alat za predstavnike jedinica lokalne samouprave (u nastavku: JLS) za pomoć u planiranju, organizaciji i provedbi participativnih radionica s građanima na teme povezane sa zelenom tranzicijom, te za ispravnu primjenu Programa za provođenje participativnih radionica na temu energetske obnove, zelene infrastrukture i zelene gradnje (u nastavku: Program) za predstavnike JLS u Republici Hrvatskoj.

Ovaj Vodič izrađen je u sklopu reforme C7.2. R1 Povećanje učinkovitosti, smanjenje administrativnog opterećenja i digitalizacija procesa obnove u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. – 2026.¹

U kontekstu klimatskih izazova, europskih i nacionalnih politika te sve veće potrebe za uključivanjem javnosti u oblikovanje održivih lokalnih zajednica, ovaj vodič:

- pruža metodološki okvir za organizaciju interaktivnih participativnih radionica za građane,
- osigurava konkretne upute i korake za provedbu,
- nudi prijedlog i pregled učinkovitih participativnih metoda,
- pomaže u integraciji rezultata u lokalne politike i planove.

Cilj vodiča je osnažiti JLS da postanu aktivni posrednici između javnih politika i građana, stvarajući prostor za dvosmjernu komunikaciju i sukreaciju rješenja.

Kroz provedbu predviđenih aktivnosti, Vodič treba pomoći predstavnicima JLS u pripremi aktivnosti kojima mogu doprinijeti podizanju svijesti građana o važnosti participacije, suradnje i aktivnog angažmana u planiranju i donošenju odluka o urbanim pitanjima, odnosno snažnije uključiti lokalnu zajednicu u procese kojima se nastoji podići svijest građana u području zelene tranzicije.

Naime, iskustveno je potvrđeno da građani u Republici Hrvatskoj nisu aktivno uključeni u procese prelaska prema održivom i ekološki odgovornom društvu koje se temelji na smanjenju emisija stakleničkih plinova, korištenju obnovljivih izvora energije, održivom korištenju prirodnih resursa i promicanju ekološki osviještenih praksi, a jedan od razloga jest nedostatak svijesti i interesa građana za sudjelovanjem u takvim inicijativama. Slijedom toga, nedostatak je uključivanje građana u donošenje odluka kojima bi se postigli lokalni, nacionalni, a time i europski ciljevi iz područja zelene tranzicije.

Ovaj vodič omogućiti će predstavnicima JLS dosljedno praćenje Programa koji se temelji na već postojećim nacionalnim strategijama, smjernicama i programima iz područja zelene tranzicije.

Kroz ovaj proces cilj je podržati lokalne vlasti u korištenju alata za aktivnije uključivanje građana

¹ <https://planoporavka.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti//Dodatak%20Nacionalnom%20planu%20oporavak%20i%20otpornosti%202021.-2026.,%20studeni%202023.pdf>
[Revidirani PRILOG PROVEDBENE ODLUKE VIJEĆA o izmjeni Provedbene odluke od 28. srpnja 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Hrvatske studeni 2025.pdf](#)

na u zelenu tranziciju i za razvoj strategije i politike zelene i plave infrastrukture, održivo planiranje, energetske obnovu, kružno gospodarenje prostorom i zgradama i druge teme, ugraditi ih u lokalne planove i ostvariti ciljeve nakon financiranog plana provedbe.

Vodič za provođenje participativnih radionica također treba koristiti za provođenje procesa uključivanja javnosti o temama zelene tranzicije, posebno temama energetske obnove u sektoru zgradarstva, utvrđivanje ušteda energije u sektoru zgradarstva, sustav energetske certificiranja zgrada, ispunjavanje temeljnog zahtjeva energetske učinkovitosti i toplinskih svojstava građevine, ispunjavanje temeljnih zahtjeva zaštite od štetnih učinaka na higijenu i zdravlje povezanih s građevinama u odnosu na kvalitetu unutarnjeg okoliša, emisije u vanjsko okruženje građevine te održive uporabe prirodnih izvora energije u građevinama.

Primjena metoda izloženih u ovom Vodiču može voditi širem razmišljanju i planiranju primjerice zelene infrastrukture izvan sustava planiranja, uključujući naknadnu ugradnju zelene infrastrukture i promjene u upravljanju zelenom infrastrukturom.

Cilj je omogućiti razvoj informirane i sveobuhvatne politike i strategije vezane uz zelenu tranziciju na razini Republike Hrvatske, koja se temelji na načelima, standardima i podacima iz strateških dokumenata Europske unije, a na kojima se može planirati kako bi se odgovorilo na lokalne potrebe i prilike.

Vodič je izrađen u skladu s:

- **Europskim zelenim planom**² - koji predstavlja sveobuhvatnu strategiju EU koja ima za cilj postizanje klimatske neutralnosti do 2050. godine. Plan predviđa smanjenje emisija stakleničkih plinova za 55% do 2030. godine. Ovaj ambiciozni cilj usmjeren je na stvaranje održivijeg okoliša, poboljšanje kvalitete života građana te poticanje gospodarskog rasta kroz ulaganje u zelene tehnologije i obnovljive izvore energije, uključujući smanjenje troškova energije i poboljšanje energetske učinkovitosti zgrada.
- **Nacionalni energetski i klimatski plan za Republiku Hrvatsku (NECP)**³ - koji je usklađen s ostvarivanjem ciljeva kroz pet ključnih dimenzija energetske unije: 1. dekarbonizaciju, 2. energetske učinkovitost, 3. energetske sigurnost, 4. unutarnje energetske tržište i 5. istraživanje, inovacije i konkurentnost. Naročito u cilju dekarbonizacije zgrada do 2050. godine usmjerenom na postizanje energetske i klimatske ciljeva kroz obnovu zgrada i građenjem zgrada gotovo nulte energije, čime se ističe važnost dodatnog smanjenja emisija stakleničkih plinova, povećanja udjela obnovljivih izvora energije, poboljšanja energetske sigurnosti te uvođenja inovacija i pametnih tehnologija koje omogućuju sektoru zgradarstva da potpomogne sveukupnu dekarbonizaciju gospodarstva. Provedbom mjera iz Plana potiče se prelazak na standard gradnje zgrada gotovo nulte energije (nZEB).
- **Dugoročna strategija obnove nacionalnog fonda zgrada Republike Hrvatske do 2050. godine**⁴ – koja na osnovu utvrđenog ekonomsko-energetski optimalnog modela podupire obnovu nacionalnog fonda stambenih i nestambenih zgrada, javnih i privatnih, u energetski visokoučinkovit i dekarboniziran fond zgrada do 2050. godine olakšava-

² <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/european-green-deal/>

³ https://mzot.gov.hr/UserDocsImages/KLIMA/NECP_Update_HRV_HR_FINALNO.pdf

⁴ <https://mpgi.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-50/energetska-ucinkovitost-u-zgradarstvu/strateski-dokumenti-programi-i-projekti/dugorocna-strategija-obnove-nacionalnog-fonda-zgrada-do-2050-godine/9055>

jući troškovno učinkovitu pretvorbu postojećih zgrada u zgrade gotovo nulte energije. Strategijom se daju ciljevi, plan i mjere s mjerljivim pokazateljima napretka za dekarbonizaciju fonda zgrada, integralnu obnovu zgrada i građenje zgrada gotovo nulte energije, za smanjenje emisija stakleničkih plinova, povećanje udjela obnovljivih izvora energije, poboljšanje energetske sigurnosti, smanjenje energetske siromaštva, za uvođenje inovacija i pametnih tehnologija koje omogućuju zgradama da potpomognu sveukupnu dekarbonizaciju gospodarstva, promicanje elektromobilnosti te zaštite od požara i rizika od pojačane seizmičke aktivnosti.

- **Smjernice za održivo i participativno planiranje prostora⁵** - koje definiraju problem kasnog uključivanja javnosti u proces izrade prostornih planova (tek nakon javne rasprave), a dolaze do zaključka da bi primjena metoda rane participacije javnosti odnosno uključivanje širokog kruga dionika lokalne zajednice - stručnjaka, organizacija civilnog društva, javnih institucija, privatnih tvrtki/obrti/društvenih poduzeća i građana u proces prostornog planiranja bila najbolje rješenje. U tom smislu, ovaj Vodič prati preporuke navedenih smjernica.
- **Preporukama o korištenju bihevioralnih uvida u donošenju javnih politika** - Uključivanje građana u oblikovanje i provedbu politika lokalne zelene tranzicije jedan je od temelja transformacije prema klimatski otpornim i uključivim zajednicama. Participativne metode iz ovog vodiča oslanjaju se na suvremene pristupe koji su se već primjenjivali u različitim kontekstima – poput građanskih skupština, World Café radionica i Metaplan sesija.

1.2. Namjena i način korištenja Vodiča

Vodič za provođenje participativnih radionica na temu energetske obnove, zelene infrastrukture i zelene gradnje namijenjen je predstavnicima JLS u Republici Hrvatskoj koji su angažirani u procesu pripreme strateških planova i aktivnosti za snažnije i učinkovitije uključivanje građana u energetska obnova i zelenu tranziciju.

Vodič je prvenstveno namijenjen:

- predstavnicima i službenicima JLS (stručne službe, odjeli za komunalne poslove, okoliš, prostorno planiranje, održivi razvoj),
- službenicima uključenima u provedbu razvojnih i investicijskih programa,
- osobama zaduženima za komunikaciju s građanima i savjetovanja s javnošću.

Sekundarno, vodič mogu koristiti:

- predstavnici lokalnih vijeća, mjesnih odbora i civilnog društva,
- facilitatori, konzultanti i organizatori radionica na lokalnoj razini, obrazovne i stručne ustanove koje podržavaju lokalni razvoj

Vodič je, dakle, namijenjen svima onima koji će u JLS provoditi aktivnosti uključivanja građana, zainteresirane javnosti, odnosno stručnjaka, organizacija civilnog društva, javnih institucija, privatnih tvrtki/obrti i drugih poduzeća u donošenje odluka povezanih sa temama zelene

⁵ [Smjernice-za-odrzivo-i-participativno-planiranje-prostora.pdf](#)

tranzicije, a posebno onih obrađenih u Programu. Provedbom opisanih aktivnosti, sudionici bi trebali dobiti rezultate koje je moguće uzeti u obzir pri donošenju planova i usvajanju mjera na razini JLS. Sam Vodič ujedno predstavlja i smjernice za povećanje participacije građana u gore navedenim procesima, opisom praktičnih alata za provedbu participativnih radionica, a sve radi svrsishodnog i učinkovitog uključivanja građana u procese zelene tranzicije.

Premda je uglavnom namijenjen planerima politika lokalnih vlasti i drugima koji su uključeni u pripremu i provedbu strategija, mjera i politika zelene tranzicije, ovaj Vodič biti će također zanimljiv široj publici, uključujući čelnike lokalnih vlasti i izabrane članove te druge odjele lokalnih vlasti s obzirom na koristi zelene tranzicije za javno zdravlje, parkove, bioraznolikost, krajobraz, promet, kružno gospodarstvo, otpornost na klimatske promjene i održivi razvoj općenito.

U širem smislu time se ostvaruje participativni dio europske strategije za razvoj modernog, resursno učinkovito i konkurentnog gospodarstva u svim zemljama članicama Europske unije, a što je sadržano i u Zelenom europskom planu⁶ kojem je cilj da Europa do 2050. godine postane klimatski neutralna.

S obzirom da je za postizanje ciljeva preostalo još samo 25 godina, a da se globalni ciljevi ne ispunjavaju sukladno globalnom strateškom okviru postavljenom kroz Pariški sporazum⁷, neophodno je primijeniti alate i metode za uključivanje šire zajednice i svih građana Europe, pa tako i Hrvatske, u informirano uključivanje u procese za smanjenje ugljičnog otiska, smanjenje potrošnje resursa, povećanje iskorištenja obnovljivih izvora energije, očuvanje okoliša i povećanje bioraznolikosti, prelazak na kružno gospodarstvo odnosno u procese cjelovite zelene tranzicije izgrađenog okoliša kroz sve aspekte održivosti (ekološke, društvene, tehnološke, ekonomske, procesne i lokacijske).

1.3. Kako koristiti ovaj Vodič

Vodič je praktičan alat za predstavnike JLS-ova za provođenje daljnjih aktivnosti podizanja svijesti građana u lokalnoj zajednici. Svrha Vodiča je sudionicima politike iz JLS pružiti alat za pripremu i provedbu radionica u mjesnim odborima, školama i vrtićima, na javnim tribinama i sl. kroz organizaciju tematskih događaja, radionica, medijskih poziva ili izradu edukacijskih i promidžbenih materijala i sl., a koje će rezultirati boljim definiranjem planiranih aktivnosti u skladu sa povratnim informacijama dobivenim od građana koji će u tim aktivnostima sudjelovati.

U tom cilju, Vodič će dati praktičan pregled aktivnosti koje treba poduzeti u smislu uključivanja građana u donošenje politika vezanih uz zelenu tranziciju. Vodič je povezan sa Programom, koji sadrži razradu pet tema i neke primjere dobre prakse koji mogu poslužiti kao dobar primjer provedenih politika temeljem participacije građana.

Vodič je osmišljen kao modularni i fleksibilan alat koji se može prilagoditi različitim kapacitetima i kontekstima JLS-a. Nije nužno slijediti svaki korak doslovno – korisnici mogu:

⁶ <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/european-green-deal/>

⁷ <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/paris-agreement-climate/>

- koristiti pojedina poglavlja prema vlastitim potrebama (npr. samo metodologiju ili samo logistiku),
- prilagoditi opseg i format radionica lokalnim uvjetima i ciljnim skupinama,
- proširiti radionice u smjeru edukacije, savjetovanja ili mapiranja potreba zajednice.

U sadržaju Vodiča nalaze se konkretni alati, predlošci i prijedlozi koji omogućuju korisnicima da samostalno planiraju i provedu participativni proces, ali i da ga evaluiraju i koriste rezultate za buduće odluke.

Radionice imaju za cilj da povezuju s načelima i standardima zelene tranzicije, te nude savjete o prikupljanju informacija i postavljanju ciljeva na temelju glavnih standarda, a koji odgovaraju lokalnim potrebama i kontekstu. Također uključuje planiranje, upravljanje i održavanje, financiranje, praćenje i evaluaciju isporuke zaključaka na teme zelene infrastrukture, zelene gradnje i energetske obnove.

1.4. Koristi od Vodiča

Vodič je praktičan alat za obuku predstavnika JLS, koji će temeljem Programa provoditi na području svoje uprave participativne radionice u koje će uključiti građane i druge dionike zainteresirane javnosti (stručnjake specijalizirane za posebne teme, organizacije civilnog društva, javne institucije i dr.) za odabrane teme. Prikupljene informacije i saznanja koristit će se za uspostavu učinkovitog sustava informiranja građana o brojnim okolišnim i financijskim prednostima zelene tranzicije, a jednako tako i o barijerama koje građani percipiraju vezano uz odabrane teme.

Provedbom participativnih radionica bit će moguće utvrditi potrebe građana na lokalnoj razini, područja manjkavosti informiranja građana, preferencije građana, izazove i druge čimbenike bitne za usmjeravanje politika zelene tranzicije i uključivanje građana u provedbu mjera i politika nacionalnih i europskih strategija i planova.

1.5. Sadržaj Vodiča

Kako bi se ostvarila svrha Vodiča, razrađen je metodološki pristup za pripremu aktivnosti – načelno se iste aktivnosti mogu provoditi za različite teme, dok su neke moguće teme obrađene u Programu.

Opisani su koraci potrebni za primjenu bihevioralnog pristupa – cilj je pozitivna promjena ponašanja i uključivanje građana u donošenje i provedbu politika.

Opisani koraci usmjereni su na organizaciju radionice, a temeljem zaključaka radionica, logički mogu proizlaziti daljnje aktivnosti poput izrade edukacijskih materijala.

Vodič se može primijeniti kao praktičan alat za planiranje participativnih radionica koje imaju za ciljeve:

- pripremiti programe za edukaciju građana sa svrhom osluškivanja potreba u lokalnim zajednicama, mogućnostima za financiranje i provedbu, povezivanje sa ključnim dionicima u arhitekturi, graditeljstvu i okolišnom krajobrazu općenito
- povećati udio zainteresirane javnosti odnosno građana za teme iz područja zelene tran-

- zicije
- educirati građane o definicijama, načelima i standardima energetske obnove, zelene infrastrukture i zelene gradnje
- stvoriti više modela za aktivno uključivanje građana u planove i realizacije projekata: prilagodbe klimatskim promjenama u zgradarstvu, energetske obnove, zelene urbane infrastrukture, zelene gradnje, kružnog gospodarstva u zgradarstvu i druge projekte zelene tranzicije
- osigurati okruženje za dugoročnu uključenost građana u programima JLS za podizanje svijesti građana, ali i povećanje broja dobrih primjera iz prakse u kojima lokalna samouprava potiče širu zajednicu na konkretne akcije u području zelene tranzicije.

2. OSNOVE PARTICIPATIVNOG PRISTUPA

2.1. Zašto uključiti građane u zelenu tranziciju?

Zelena tranzicija, čak i ako je stručno i tehnički dobro utemeljena, ne može biti uspješna bez aktivne uloge građana. Građani su ti koji najbolje razumiju vlastite potrebe, čak i ako nemaju znanja o politikama koje na njih utječu. Uključivanje građana u oblikovanje politika olakšava javnim tijelima i u identifikaciji potreba lokalnih zajednica, ali i uključivanje građana potiče i veće sudjelovanje samih građana u provedbi politika zelene tranzicije, što je najčešće i temeljni preduvjet uspješne implementacije politika.

Upravo lokalne vlasti imaju ključnu poziciju za stvaranje prostora u kojem građani postaju partneri, a ne samo korisnici javnih politika.

Participacija omogućuje:

- informirano oblikovanje politika utemeljenih na stvarnim potrebama zajednice,
- jačanje povjerenja između građana i institucija,
- smanjenje otpora prema promjenama i povećanje spremnosti na suradnju,
- poticanje društvene kohezije i stvaranje zajedničke vizije razvoja.

Posebno u kontekstu energetske obnove, kružnog gospodarstva ili zelene infrastrukture, uključeni građani postaju nositelji promjene i oni koji politiku primjenjuju, a ne izvor otpora i prepreka u provedbi.

Cilj provedbe participativnih radionica je i utjecati na ponašanje ljudi, ali i steći uvid u njihove potrebe i spremnost na sudjelovanje. Da bi se to postiglo, potrebno je primijeniti provjerene metode koje uklanjaju subjektivnost i utjecaj „odozgo prema dolje“, odnosno koje olakšavaju i potiču građane da u strukturiranim uvjetima izraze potrebe i stavove u odnosu na politike u fazi njihove pripreme. S tim ciljem, ovaj Vodič koristit će se postavkama i metodologijom bihevioralnog pristupa.

2.2. Bihevioralni pristup: razumijevanje ponašanja za bolje politike

Bihevioralni pristup u politici polazi od pretpostavke da ljudi ne donose odluke uvijek racionalno, već pod utjecajem:

- kognitivnih pristranosti,
- emocionalnih stanja,
- društvenih normi i konteksta odlučivanja.

U kontekstu radionica i participacije, to znači da:

- način postavljanja pitanja, redoslijed informacija ili sam vizualni prikaz mogu utjecati na odgovor,
- okruženje u kojem se odvija radionica (formalno vs. neformalno) može potaknuti ili ugušiti kreativnost,
- male intervencije (tzv. “nudges”) mogu pomoći građanima da lakše razumiju opcije i izraze svoje stavove.

Bihevioralni pristup pruža alat za osmišljavanje učinkovitijih radionica koje potiču stvarno angažiranje, umjesto pasivnog sudjelovanja.⁸

2.3. Najčešći izazovi u participaciji građana JLS

Sudjelovanje građana često ne izostaje zbog nezainteresiranosti, već zbog strukturnih, psiholoških i komunikacijskih izazova. Prema dostupnim i poznatim iskustvima, uključivanje građana nailazi na slijedeće ključne prepreke:

Strukturne

- Nejasni ili predugi procesi donošenja odluka
- Nedostatak institucionalne podrške i vremena
- Ograničen broj osoba koje se u JLS mogu posvetiti participaciji

Bihevioralne

- Nisko povjerenje u institucije
- Osjećaj da mišljenje “ionako ništa ne mijenja”
- Strah od javnog izlaganja stavova
- Kognitivne pristranosti (status quo efekt, “to nije moj problem”)

Komunikacijske

- Loše definirane teme (preopćenite ili pretehničke)
- Nedovoljna promocija događanja
- Neprepoznavanje važnosti pojedinih tema (npr. energetske obnove u najmu)

⁸ EU Joint Research Centre: “Applying Behavioural Insights in Public Policy” – vodič za korištenje bihevioralnih uvida u dizajnu javnih usluga.

Upravo su participativne radionice opisane u ovom Vodiču osmišljene tako da adresiraju navedene probleme kroz strukturiran, inkluzivan i osnažujući proces.

2.4. Uloga jedinice lokalne samouprave (JLS) kao aktivnog facilitatora

Uspješna participacija zahtijeva od predstavnika JLS da preuzme aktivnu ulogu facilitatora, a ne samo organizatora. To uključuje:

- postavljanje jasnog cilja radionice,
- pozivanje raznolikih skupina građana,
- stvaranje prostora sigurnosti i jednakosti u izražavanju,
- izgradnju procesa koji vodi od dijaloga do konkretnih rezultata.

JLS koja prepoznaje građane kao sukreatore umjesto samo “sugovornike”, dobiva vrijedne uvide i političku legitimnost za provedbu mjera koje proizlaze iz zajedničkog promišljanja.

Sažeto rečeno, predstavnici JLS trebaju pristupiti primjeni metoda opisanih u ovom vodiču vodeći se time da:

- je participacija građana u zelenoj tranziciji uvjet uspjeha
- bihevioralni pristup omogućuje oblikovanje pristupačnih i učinkovitih radionica
- uklanjanje prepreka započinje razumijevanjem ponašanja i uspostavom povjerenja
- uloga JLS nije samo tehničko vođenje procesa, već izgradnja odnosa i dijeljenje odgovornosti s građanima.

2.5. Primjena Programa u pripremi radionica

U Programu su obrađene pojedine teme koje su u fokusu oblikovanja politika zelene tranzicije. Uz obrazlaganja tema navedeni su primjeri dobre prakse iz lokalnih zajednica i drugih zemalja koji mogu služiti za usmjeravanje aktivnosti u kojima se očekuje da građani prepoznaju prostor za participaciju, u smislu pripreme ali i provedbe politika.

Sam odabir i oblikovanje tema u praksi ostaje na jedinicama lokalne samouprave, ovisno o percipiranim prioritetima i mogućnostima za primjene politika. Okvir zadan Programom predstavlja inicijalni pokretač, a primjenom ovog Vodiča trebalo bi otvoriti kanale komunikacije sa građanima, prvenstveno za navedene teme, a nakon toga će samom provedbom participativnih radionica postati jasnije koja je percepcija građana o povezanim temama, temeljem koje će se moći usmjeriti daljnje aktivnosti JLS.

Edukativno-informativni materijali izrađeni temeljem Programa, kao i prezentacije i materijali koji sadrže rezultate provedenih radionica trebaju biti na razini javnih objava putem „one stop shopa“ i drugim kanalima, tako oblikovane da potaknu interes građana na način da mogu prepoznati mogućnosti pozitivnog utjecaja politika zelene tranzicije na njihov život i javni interes.

Pri obradi tema, Program i radionice za cilj imaju:

- identifikaciju izazova u provedbi politika zelene tranzicije

- podizanje svijesti o mogućnostima primjene Programa kroz edukaciju građana i prikaz dobrih praksi
- podizanje svijesti o pozitivnom utjecaju politika zelene tranzicije na javni interes i život građana
- identifikaciju motivatora građana za sudjelovanje u temama politika zelene tranzicije
- dobiti smjernice za oblikovanje pojedinih politika i mjera vezanih uz teme zelene tranzicije

Radionice bi trebalo provoditi prije detaljne obrade pojedinih tema, kako bi se izbjegao utjecaj predstavnika JLS kao organizatora, na oblikovanje stavova građana – teme obrađene u Programu koriste organizatorima radionica kao izvor potencijalnih rješenja tek nakon što je u skladu sa uputama iz ovoga Vodiča radionica prikupila informacije o stavovima građana bez utjecaja struke.

2.6. Identifikacija izazova

Učinkovit proces usvajanja politika zelene tranzicije, participacija građana u njihovoj primjeni osigurava usklađenost i konkretan učinak na području lokalne zajednice. Međutim, ovaj proces često ometaju razni izazovi: .

- nedostatak volje lokalne zajednice,
- nedovoljni resursi
- nedostatna infrastruktura,
- ograničena svijest i stručnost,
- otpor javnosti promjenama,
- složenost upravljanja prostorom i zgradama i dr.

Participativne radionice omogućavaju uvide koji pružaju ključnu polaznu točku za rješavanje ljudskih čimbenika koji utječu na uspjeh provedbe zelenih politika EU.

Radionica trebaju biti osmišljene na način kako bi se pomoglo u aktivnijem uključivanju građana u same procese implementacije tema zelene tranzicije, zelene gradnje i energetske obnove.

Radionice će okupiti predstavnike JLS-ova odgovornih za implementaciju politika i horizontalne politike javne uprave i koordinacijske usluge na nacionalnoj razini. Iako su predstavnici JLS u većini slučajeva imaju sva potrebna znanja, radionica pruža idealan forum za pokretanje usmjerenog istraživanja bihevioralnih dimenzija prepreka u provedbi, posebno u kontekstu aktivnog sudjelovanja građana u zelenoj tranziciji.

3. ORGANIZACIJA PARTICIPATIVNIH RADIONICA

Radionice za uključivanje građana i zainteresirane javnosti u oblikovanje politika zelene tranzicije trebale bi biti organizirane kroz tri glavne faze:

Faza 1: Priprema

- Definiranje ciljeva participativnih radionica
- Odabir metoda i formata
- Identifikacija ciljne skupine i pozivanje sudionika
- Organizacijska i logistička priprema (prostor, materijali, facilitatori)

Faza 2: Provedba

- Uvodno obraćanje i predstavljanje cilja radionice
- Grupni rad prema odabranoj metodi
- Zajednička razrada zaključaka

Faza 3: Evaluacija i izvještavanje

- Prikupljanje povratnih informacija i prioriteta
- Interna i eksterna evaluacija
- Izrada izvještaja za daljnju upotrebu u planiranju i donošenju odluka

3.1. FAZA 1: Priprema

3.1.1. Definiranje participativnih radionice

Prije pokretanja radionice, potrebno je jasno utvrditi cilj pojedine participativne radionice odnosno način komunikacije. Da bi se jasno definirao cilj radionice potrebno je odabrati aktualnu temu zelene tranzicije, što je moguće odrediti i prema interesima samih građana lokalne zajednice. U tu svrhu u fazi pripreme provodi se anketiranje građana preko društvenih mreža, javnim anketiranjem i drugim medijskim prostorima (tv, radio i sl.).

Definirajte svrhu radionice:

- Koji je konkretan cilj? (npr. utvrđivanje potreba lokalne zajednice i građana, istraživanje stavova, uključivanje građana u planiranje, utvrđivanje informacijskih barijera, edukacija i sl.)
- Koje su teme radionice? (energetska obnova, zelena infrastruktura, kružno gospodarenje, prilagodba klimatskim promjenama ili neka specifična tema lokalne zajednice)

3.1.2. Odabir metoda i formata

Pri odlučivanju o metodi i formatu radionice, organizator treba obratiti pažnju na tri ključna čimbenika:

- Cilj radionice – Što želimo saznati ili postići?
- Profil sudionika – Tko dolazi? Koliko polaznika bi moglo biti uključeno? Koliko su motivirani?
- Resursi i trajanje – Koliko vremena, ljudi i prostora imamo na raspolaganju?

Prije odabira metode i formata organizator treba formalno ocijeniti koje je stanje pojedine politike i koja je dubina potrebna u fazi organizacije da bi se pojedina tema obradila.

Tablica 1. daje pregled participativnih metoda koje se mogu koristiti u kontekstu lokalnih politika zelene tranzicije. Svaka metoda prilagođena je različitim ciljevima, veličini grupe i vrsti teme.

Tablica 1. Formati radionica

Naziv metode	Vrsta interakcije	Kada koristiti	Prednosti	Ograničenja
Metaplan (kartična metoda)	Pisano + grupno odlučivanje	Za brzo mapiranje stavova, prepreka, prioriteta	Strukturirano, vizualno, brzo	Manje pogodno za dublju raspravu
World Café	Neformalna rasprava uz rotaciju	Kada je važno čuti više perspektiva i graditi zajedničko razumijevanje	Uključivo, stvara osjećaj zajedništva	Može postati preširoko bez jasne facilitacije
Fokus grupa	Vođena diskusija	Za dubinsko razumijevanje mišljenja i stavova	Dubinska analiza, fleksibilna	Manji broj sudionika, zahtijeva iskusnog moderatora
Brainwriting	Tiho pisanje i razmjena ideja	Za brzo generiranje kreativnih rješenja	Diskretan, izjednačava priliku za doprinos	Manje interakcije među sudionicima
Deliberativna skupština	Informirano odlučivanje kroz više sesija	Za kompleksne, osjetljive teme koje traže legitimitet	Visoka vjerodostojnost, informiranost	Zahtjevno logistički i vremenski
Online ankete i platforme	Digitalno sudjelovanje	Za uključivanje šire javnosti ili evaluaciju	Dobar doseg, efikasno prikupljanje podataka	Ograničen prostor za dijalog i dublje razumijevanje

Tablica 2. Kratki pregled metoda

Metoda	Kada koristiti
Metaplan	Mapiranje stavova
World Café	Višeperspektivni dijalog
Fokus grupa	Dubinsko razumijevanje
Brainwriting	Generiranje ideja
Deliberativna skupština	Teške, kompleksne teme
Online ankete	Šira javna evaluacije

Tablica 3. Primjeri odabira metoda:

Cilj radionice	Preporučena metoda	Kratki opis	Primjer
Identificirati izazove, potrebe ili prijedloge	Metaplan (kartična metoda)	Sudionici zapisuju ideje, facilitator grupira, a zatim se glasuje naljepnicama	Utvrđivanje prepreka za energetske obnovu u zgradama
Kumulativna razmjena ideja i izgradnja konsenzusa	World Café	Mali stolovi s temama, rotacija sudionika svakih 20–30 min, razmjena mišljenja	Kako lokalna zajednica vidi zelenu infrastrukturu u svom kvartu
Dubinsko razumijevanje mišljenja	Fokus grupa	6–10 sudionika, moderirana diskusija, često vođena istraživačkim pitanjima	Stavovi umirovljenika o energetske učinkovitosti domaćinstava
Kreativno osmišljavanje rješenja	Brainwriting	Svaki sudionik piše 3 ideje i prosljeđuje papir drugome koji nadograđuje	Ideje za “zeleni kvart” kod srednjoškolaca

Kombiniranje metoda

Za dublji učinak preporučuje se kombinirati dvije metode u jednoj radionici. Na primjer:

Početak: World Café za generiranje ideja iz više perspektiva.

Završnica: Metaplan za strukturiranje i ocjenu prioriteta.

Takav pristup omogućuje sudionicima da prvo slobodno razmišljaju, a zatim fokusirano odlučuju – što povećava uključenost i relevantnost rezultata.

Savjet:

- Ako je riječ o prvoj radionici u lokalnoj zajednici, preporučuje se početi s jednostavnom i dobro vođenom Metaplan radionicom, uz jasnu komunikaciju svrhe i vidljive rezultate (npr. grafički prikaz najvažnijih prepreka i ideja).

Po utvrđenim ciljevima i odabranim metodama, potrebno je identificirati **ciljane sudionike**, što najviše ovisi o prethodna dva koraka. Ovisno o tome, odabire se i način komunikacije kako bi se uključili građani koji su ciljani u pojedinoj temi odnosno pripremi radionice.

Identifikacija ciljne skupine i pozivanje sudionika:

- Građani – utvrditi područje (građani pojedinog naselja, grada, nekog definiranog područja) i ciljanu skupinu (npr. roditelji, stariji građani, članovi civilnih udruga ili svi)
- Udruge i institucije koje mogu biti zainteresirane za pojedine teme – nevladine udruge, stručne udruge, škole, arhitekti, stručne službe i sl.
- Ako je potrebno i dostupno, uvesti vanjske predavače ili moderatore za pojedine teme

Komunikacijska strategija za jačanje odaziva i angažmana građana

Participativne radionice neće biti učinkovite ako građani ne znaju da se održavaju, ne razumiju svrhu sudjelovanja ili ne osjećaju da su pozvani. Zato je potrebno osigurati adekvatnu komunikaciju kroz različite kanale kojom će se:

- najaviti i objasniti svrhu radionice,
- pozvati raznolike skupine građana,
- stvoriti osjećaj da je sudjelovanje pozvano, poželjno i potrebno.

Komunikacija može uključivati:

Direktne oblike kontakta:

- Pozivi putem mjesnih odbora i komunalnih službi
- Suradnja s osnovnim i srednjim školama, vrtićima i ostalim edukativnim ustanovama
- Pozivi kroz lokalne udruge, crkvene zajednice, knjižnice
- Otvoreni dani ili info-standovi (npr. ispred tržnica)

Medijsku i digitalnu promociju:

- Najave na lokalnim radiostanicama i TV postajama
- Plakati na javnim mjestima (trgovine, škole, domovi zdravlja)
- Objave na društvenim mrežama JLS-a (Facebook, Instagram, TikTok)
- mrežne obavijesti i glasnici („newsletter“) JLS-a
- Korištenje virtualnih platformi (npr. Viber grupe naselja, WhatsApp zajednice)

Neformalne i kreativne formate (preporučeno posebno za manje motivirane skupine):

- Tematski kvizovi (npr. “Koliko poznajemo naš kvart?”)
- Tematski dani ili lokalni “Zeleni festivali”
- Hakatoni za škole i srednjoškolce
- Nagradni natječaji za ideje (npr. “Kako bismo učinili naš kvart zelenijim?”)
- Gostovanja u popularnim emisijama

Savjeti:

- Objavljivati rezultate radionica i prijedloga na mrežnim stranicama JLS i društvenim mrežama – kako bi građani vidjeli da njihovo sudjelovanje ima učinak
- Koristiti pristup pripovijedanja („storytelling“) – predstaviti konkretne priče i uspjehe građana iz lokalne zajednice
- Koristiti poveznice na “One Stop Shop” s redovno ažuriranim informacijama o zelenoj tranziciji, programima i projektima

Zaključak

Snažna i raznolika komunikacija ne zamjenjuje radionice, ali ih čini vidljivima, razumljivima i pristupačnima. Ona je most između svakodnevnog života građana i strateških ciljeva zelene tranzicije.

3.1.3. Organizacijska i logistička priprema

Odabrana metoda uvjetuje također i organizacijsku i logističku pripremu, a koja se detaljnije obrađuje o ovom Vodiču kroz obradu odabranih metoda

Kako bi građani dali što značajniji doprinos, radionice se koncipiraju na način da građani dobiju priliku na što bolji način unijeti vlastita razmišljanja i iskustva. Sudionici trebaju osjetiti da mogu postati sukreatori politika koje utječu na njihovu neposrednu okolinu, uz izbjegavanje nametanja središnje teme izvana, što se kasnije povezuje sa formiranjem konkretnih prijedloga uz sudjelovanje struke i politike tek u kasnijoj fazi.

U ovom primjeru dajemo pregled logističkih potreba za organizaciju radionice za koju je odabrana metoda Metaplan.

Organizacija logistike:

- Prostor - dvorana, učionica, gradska vijećnica; prostor koji je poznat potencijalnim sudionicima (građanima)
- Trajanje - preporučeno: 2–3 sata
- Broj sudionika - idealno: 20–30, podijeljeni u 3–5 grupa

Priprema materijala:

- Papiri za bilješke, naljepnice za glasanje, poster s temama
- Anketni listići (ili digitalna verzija), brošure, prezentacije

Pozivi sudionicima:

- Objava poziva na oglasnim pločama, društvenim mrežama, mrežnim stranicama općina i gradova
- Slanje personaliziranih pozivnica dionicima

Konkretna prilagodba logistike ovisit će o ciljevima, sudionicima i odabranoj metodi, ovisno o odabiru teme. Bitno je prilagoditi ove odabire pojedinoj temi, u skladu sa ranije opisanim karakteristikama pojedinih metoda. U nastavku dajemo primjer definiranih ciljeva radionice, na temu edukacije o načinu provedbe participativnih radionica:

3.2. FAZA 2: Provedba

3.2.1. Uvodno obraćanje i predstavljanje cilja radionice

Ključne aktivnosti na radionicama:

fokusirati se na istraživanje izazova u provedbi zelenih politika, osobito među građanima jedinica lokalne samouprave, s posebnim naglaskom na identificiranje bihevioralnih pokretača koji stoje iza općepoznatih prepreka poput financijskih, upravljačkih i političkih. To je fokus ovih radionica.

Osnovni ciljevi radionice su:

- identificirati izazove u provedbi zajedničkim mapiranjem prepreka provedbe zelenih politika EU-a s kojima se suočavaju JLS u smislu uključivanja građana u iste,

- uvesti uvide u ponašanje, gradeći svijest o tome kako uključiti javnost u procese odlučivanja i informirati građane o javnim politikama, te uvesti organizacijske promjene,
- istražiti kako motivirati građane na sudjelovanje i kako čimbenici ponašanja doprinose poboljšanju u provedbi, s naglaskom na razumijevanje uloge građana u procesima odlučivanja i integracije.

3.2.2. Plan provedbe radionice

Uvod:

- Pozdravna poruka, kratko predstavljanje organizatora, predavača i moderatora
- Predstavite temu, svrhu i plan radionice
- Postavite osnovna pravila komunikacije (poštovanje, aktivno slušanje)

Rad po grupama – mapiranje izazova:

- Sudionici zapisuju prepreke na papiriće
- Grupiranje prepreka u tematske klastere
- Odabir najvažnijih prepreka

Glasovanje naljepnicama:

- Sudionici lijepe naljepnice na prepreke koje smatraju najvažnijima

Predavanje / stručno pojašnjenje:

- Kratka prezentacija eksperta o dokumentima i dobrim praksama

Povezivanje teorije i prakse:

Analiza bihevioralnih uzroka prepreka i motivacijskih elemenata
U nastavku dajemo primjer provedbe radionice po metodi Metaplana.

3.2.3. Grupni rad prema odabranoj metodi

Primjer radionice po Metaplan metodi

Cilj radionice je otkriti kako ljudsko ponašanje može utjecati na te prepreke. **Sesija je podijeljena u tri glavna dijela** (priprema, provođenje i ishod radionice).

Organizator predstavlja temu i svrhu radionice, pravila Metaplan metode i tok aktivnosti. Nakon prezentacije od strane stručnjaka koji sudionicima predstavlja problematiku iz područja energetske obnove, zelene urbane infrastrukture, zelene gradnje, kružnog gospodarenja u zgradarstvu, prilagodbe klimatskim promjenama ili neke druge teme zelene tranzicije. Nakon toga organizator postavlja na pano 2–3 glavna pitanja sudionicima radionice koja su vezana uz temu, npr. koje prepreke na zadanu temu uočavate? Koje mogućnosti? Koje konkretne mjere bi najviše doprinijele zadanoj temi? i sl.

Prije radionice, poželjno je da organizatori sudionicima pošalju ankete na način da: polovica

sudionika primi jednu verziju pitanja, dok druga polovica prima drugu verziju pitanja. Na taj način voditelji radionica mogu dobiti uvid u stvarne probleme i mogu bolje sagledati kako sudionicima pomoći pri savladavanju istih.

U prvom dijelu radionice sudionici radionice trebaju na papiriće zapisati prepreke s kojima su se susretali ili s kojima su upoznati u svojoj lokalnoj zajednici.

Zatim ih organizator treba podijeliti u skupine, grupirajući slične prepreke.

Tijekom radionica sudionici svoje probleme trebaju postaviti na ljestvicu zajedničkog poimanja kako bi označili koliko su ti problemi prošireni, a zatim glasaju pomoću naljepnica kako bi istaknuli probleme za koje smatraju da najviše ometaju proces provedbe.

U drugom dijelu radionice organizator sudionicima predstavlja koncept poticanja na aktivno sudjelovanje i objašnjava im kako mogu doprinijeti javnim politikama zelene tranzicije i organizacijskim promjenama.

U trećem dijelu radionice, sudionici trebaju zajedno pregledati mapirane prepreke kako bi procijenili jesu li problemi povezani s ljudskim ponašanjem ili nečim drugim. Prepreke koje nisu eksplicitno bihevioralne, ali imaju potencijalne veze s ponašanjem, dodjeljuju se na daljnju analizu.

Svaka skupina treba koristiti svoje zapise s početka radionice, odnosno svaka grupa treba napraviti osvrt na prepreke, kako bi istražili pokretače ponašanja koji stoje iza definiranih prepreka i kako bi identificirali sudionike koji su u procesu provedbe mogli biti pod utjecajem određene pristranosti.

Na kraju radionice, organizator treba održati kratku prezentaciju o budućim koracima. S fokusom na to kako rezultati radionice mogu doprinijeti budućim projektima usmjerenima na mapiranje puta pojedine teme Programa, njegove primjene i provedbe, koja bi trebala biti fokusirana na podizanje svijesti građana uključujući njihovo aktivno sudjelovanje u temama zelene tranzicije.

Nakon prezentacije i diseminacije rezultata organizator treba pitanjima potaknuti grupnu raspravu u kojoj će se pokušati odrediti izazovi i ciljevi zelene tranzicije te problematika lokalne zajednice.

Radionica treba biti formirana na način da obuhvati sve ciljane dionike koji su uključeni u proces provedbe zelene tranzicije, mapirati njihovu razinu utjecaja kako bi se poboljšala učinkovitost provedbe politika zelene tranzicije aktivnim uključivanjem građana.

Na završetku radionice potrebno je prikupiti mišljenja sudionika na temu provedbe participativnih radionica.

Uobičajene prepreke u provedbi

Svaka grupa na radionici prijavljuje prepreke u provedbi zadane teme na način da na ploči provedu glasovanje naljepnicama tamo gdje je voditelj grupirao prepreke kako bi se slične prepreke grupirale u nekoliko klastera. Rezultate klastera voditelj treba odrediti prema skupinama: nedostatak političke volje, nedostatak znanja, stručnosti i svijesti, nedostatak resursa, troškovi i infrastruktura, javni otpor promjenama, poslovni otpor promjenama i lobiranju, složenost upravljanja procesima, nedostatak suradnje, nedostatak poticaja i određivanja prioriteta i sl..

Nakon analize klastera identificiranih tijekom radionice i uklanjanja preklapanja, klastere bi voditelj trebao naknadno konsolidirati u nekoliko glavnih kategorija. Posebno je potrebno preraspodijeliti doprinose sudionika u neke nove klastere koji se mogu pojaviti. Nakon toga, u tablicama je potrebno sažeti doprinose sudionika u svakom klasteru. Sve se nakon toga treba objediniti u tablice. U tablice, "Pripisani utjecaj", prikazuje se broj „naljepnica“ koje su sudionici dodijelili svakom klasteru, što odražava stupanj u kojem su vjerovali da prepreka ometa ili usporava proces provedbe. Klastere prepreka treba prikazati od najvećeg do najmanjeg utjecaja.

Zajednička razrada zaključaka

Rasprava o prirodi klastera grupiranih prepreka trebala bi otkriti kako većina prepreka u provedbi ima bihevioralni korijen, prema sudionicima, uključujući javni i politički otpor promjenama, nedostatak suradnje, otpor i lobiranje od strane pojedinih skupina, nedostatak znanja i svijesti te poticaja i određivanja prioriteta.

3.3. FAZA 3: Evaluacije i izvještavanje

3.3.1. Prikupljanja povratnih informacija i prioriteta

Završna faza svakog participativnog procesa jednako je važna kao i priprema. Povratne informacije omogućuju lokalnoj samoupravi da procijeni učinkovitost metode, relevantnost sadržaja i razinu zadovoljstva i uključenosti građana, a istovremeno grade povjerenje i transparentnost.

Prikupljanje rezultata:

- Prepreke se upisuju u tablicu prema važnosti (broj naljepnica)
- Klasteri se dodatno obrađuju i sažimaju

Grupni zaključci:

- Svaka grupa predstavlja svoje zaključke i prijedloge za JLS

Organizatori i voditelji radionica trebaju pripremiti izvješće i obliku kratkog dokumenta sa popisom prepreka, prioritetima, prijedlozima, zaključcima i slikama

3.3.2. Interna i eksterna evaluacija

Ovaj dokument sadrži predložak ankete za sudionike radionice, kao i smjernice za facilitatora za provođenje kratkih intervjuja i internu refleksiju nakon provedbe participativne radionice.

1. Anketa nakon radionice

Svaki sudionik treba dobiti kratak upitnik (tiskan ili digitalan) s pitanjima o:

- korisnosti radionice za njih osobno,
- osjećaju uključenosti i razumijevanja teme,

- jasnoći izlaganja i metode rada,
- konkretnim prijedlozima za poboljšanje (otvoreno pitanje).

Upitnik može biti anonimn, no preporučuje se opcija da sudionici ostave kontakt ako žele ostati uključeni u buduće aktivnosti.

Primjer - Anketa za sudionike radionice

Molimo vas da ispunite ovu kratku anketu anonimno. Vaše mišljenje pomoći će nam poboljšati buduće radionice.

1. Koliko vam je radionica bila korisna za razumijevanje teme? (1 – uopće nije korisna, 2 – dovoljno korisna, 3 – korisna, 4 – vrlo korisna, 5 – iznimno korisna)
2. Koliko ste se osjećali uključeno u aktivnosti radionice? (1 – nimalo, 2 – dovoljno, 3 – solidno, 4 – vrlo solidno, 5 – potpuno)
3. Koji vam je dio radionice bio najzanimljiviji ili najkorisniji?
4. Je li nešto moglo biti bolje organizirano? Ako da, što?
5. Biste li ponovno sudjelovali u sličnoj radionici? (Da / Ne / Možda)
6. Želite li primati informacije o budućim događanjima? (Da / Ne) Ako da, molimo ostavite e-mail adresu:

2. Razgovor s ključnim sudionicima

Uz anketu, korisno je provesti kratke strukturirane intervjue s 2–3 sudionika različitog profila (npr. mladi, stariji, predstavnici udruga, netipični sudionici).

Cilj je dublje razumjeti:

- što ih je motiviralo na dolazak,
- koji su im dijelovi bili najkorisniji,
- jesu li osjetili da njihov glas ima važnost,
- kako vide daljnju suradnju s JLS.

Primjer - Smjernice za facilitatora – kratki intervju s odabranim sudionicima

Odaberite 2–3 sudionika različitog profila (npr. različite dobi, pripadnosti, razine iskustva). Razgovor neka traje do 10 minuta po osobi.

1. Što vas je motiviralo da sudjelujete u radionici?
2. Je li vam nešto posebno ostalo u pamćenju?
3. Jeste li imali osjećaj da je vaše mišljenje bilo uvaženo?
4. Imate li prijedloge kako poboljšati slične radionice u budućnosti?
5. Biste li voljeli sudjelovati i u provedbi (ne samo planiranju) lokalnih aktivnosti zelene tranzicije?

3. Interna refleksija

Timski sastanak organizatora i facilitatora trebao bi se održati unutar tjedan dana nakon radionice.

Teme za razmatranje uključuju:

- Što je funkcioniralo u pripremi i provedbi?
- Gdje je bilo problema ili nesnalaženja?
- Jesu li korišteni alati/metode dali očekivane rezultate?
- Kako poboljšati logistiku, komunikaciju i dinamiku u budućim radionicama?

Primjer - Interna refleksija organizatora

Nakon radionice, timsko sagledavanje procesa može se temeljiti na sljedećim pitanjima:

1. Što je dobro funkcioniralo u pripremi, komunikaciji i provedbi?
2. Jesu li sudionici razumjeli ciljeve radionice?
3. Jesu li metode bile primjerene temi i broju sudionika?
4. Gdje je bilo poteškoća i što se može unaprijediti?
5. Kako iskoristiti rezultate radionice u daljnjim koracima JLS-a?

Idealno je sastaviti jednostavan evaluacijski izvještaj, koji ostaje kao interni dokument, ali se ključne poruke mogu sažeti i javnosti predstaviti putem mrežnih stranica ili društvenih mreža JLS – kako bi se pokazalo da je mišljenje građana uvaženo i da vodi daljnjoj akciji.

3.3.3. Izrada izvještaja za daljnju upotrebu u planiranju i donošenju odluka

Nakon provedbe radionica potrebno je izraditi izvješće o sadržaju, svrsi, ciljevima, rezultatima, načinu i tijeku provedbe radionica s osvrtom na utvrđene rezultate prilikom provedbe radionica sa svim zaključnim rezultatima i utvrđenim zajedničkim izazovima koji su navedeni kao najčešći i najučestaliji, te prijedlozima za njihovo poboljšanje. Izvješće, osim analitike, mora sadržavati i kvantitativne, statističke informacije vezane uz provedbu ciljanih radionica koje na jasan način predlažu načine rješavanja izazova prilikom participativnog sudjelovanja.

Nakon Izvještavanja predstavnici JLS kao organizatori participativnih radionica trebali bi na svrhovit način javno objaviti rezultate i zaključke održane radionice **koji moraju imati svrhu podizanja svijesti javnosti i građana u lokalnoj zajednici** o važnosti predstavljene teme s naglaskom na prilagodbu i ublažavanje učinaka klimatskih promjena, o značaju zelene urbane infrastrukture, korištenju rješenja temeljenih na prirodi, o važnosti kružnog gospodarstva prostorom i zgradama te energetske obnove i energetske učinkovitosti u cijelosti. Na taj način predstaviti će transformaciju dosadašnjeg načina rješavanja pitanja povezanih sa zelenom tranzicijom u smjeru jačanja institucionalnog kapitala lokalne javne vlasti i socijalnog kapitala lokalnog stanovništva kroz pristupe otvorene participacije građana i općenito javnosti u svrhu uspostave zajedničke odgovornosti u stvaranju održivog društva.

4. ZAKLJUČAK

Ovaj Vodič predstavlja praktičan alat za jedinice lokalne samouprave u osmišljavanju i provedbi participativnih radionica koje građanima omogućuju aktivno sudjelovanje u oblikovanju i provedbi mjera koje proizlaze iz politika zelene tranzicije. Kroz jasno strukturiran pristup – od pripreme i izbora metoda, preko provedbe, do evaluacije i praćenja rezultata – Vodič podržava lokalne vlasti u stvaranju održivih, uključivih i otpornih zajednica.

Primjenom preporučenih participativnih metoda, jedinice lokalne samouprave mogu dobiti uvid u stvarne potrebe i stavove svojih građana, povećati legitimnost lokalnih odluka i osigurati veću spremnost zajednice na promjene. Uz to, Vodič potiče dugoročnu kulturu dijaloga, zajedničkog planiranja i povjerenja, što je ključno za uspjeh zelene tranzicije.

Vodič se koristi kao podrška u provedbi zadanog Programa, a predstavlja samo neke od tema na koje se mogu primijeniti metode koje će u provedbi biti usvojene. Nadamo se da će ovaj Vodič biti prihvaćen kao prilika za promjenu paradigme oblikovanja zelenih politika – uključivanje građana olakšava donošenje i provedbu zelenih politika upravo prema potrebama građana, čime se pomiče i svijest o mogućnostima provedbe zelene tranzicije kao zajedničkom cilju zajednice u službi pojedinca.

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo prostornoga uređenja,
graditeljstva i državne imovine

Financira
Europska unija
NextGenerationEU

